

Hexendorf Edit emlékének

Ismét gyászol a nyelvészek közössége. 2001. december 15-én elhunyt Hexendorf Edit, a magyar nyelvtörténet kiváló művelője. Halála a magyar nyelvtörténeti kutatások érzékeny vesztesége.

Hexendorf Edit 1927. május 10-én született Budapesten. 1945–50 között a budapesti ELTE bölcsészeti karának hallgatójaként a magyar—latin—lélektan szakokat végezte el. Pais tanár úr vezetése mellett érdeklődése már korán a nyelvtörténeti, ezen belül a szótörténeti vizsgálatok felé irányult. Érdeklődésének középpontjában a szellemi élet kifejezésanyaga állt. Ebben a tárgykörben született 1957-ben megvitatott (majd a NytudÉrt. 15. számaként 1958-ban megjelent) kandidátusi disszertációja: „Szótanulmányok a szellemi élet középkori magyar kifejezésanyagának köréből”. Ez a téma adta kisebb tanulmányainak, alapos és gazdagon dokumentált cikkeinek zömét is: *Mese* (MNy. 1950: 74); *Törlejt* (MNy. 1950: 130); *Hangoslat, hangos, hang* (MNy. 1951: 35); „A mar ige családja” (MNy. 1956: 297, 440); „A lelkiismeret magyar nyelvű kifejezéseinek kérdéséhez” (MNy. 1963: 431); „Egy kettős szóalak tanulságai” (MNy. 1964: 47); *Kellő közepe, kellős közepe* (MNy. 1966: 399) stb. De foglalkozott a szótörténeti vizsgálódások mellett az irodalmi nyelvi és helyesírási norma kérdéseivel, a nyelvművelés elvi kérdéseivel is (Jelentésfejlődés és nyelvművelés: Nyr. 1973: 138, A magyar irodalmi nyelv vizsgálata 1945—1959 között: MNy. 1960: 406, 484; stb.).

Hexendorf Editnek megadatott, hogy érdeklődéssel, sőt szenvedéllyel végzett kutatómunkája élete hivatásává váljék. Diplomája elnyerése után az ELTE bölcsészeti karának magyar nyelvtörténeti tanszékén tanársegéd, majd az Egyetemi Könyvtár munkatársa, 1963-tól pedig az MTA Nyelvtudományi Intézetének munkatársa (ill. főmunkatársa) lett. A Nyelvtudományi Intézet munkatársaként két igen nagy jelentőségű magyar nyelvtudományi mű, a TESz. és az EWUng. készítésében vett részt. A több mint 20 éven át készült TESz.-ben részben az ő feladata volt az ősi eredetű, nagy szócsaládokat alkotó, különösen sok jelentésű és sok származékot létrehozó szavak szótörténetének és etimológiájának kidolgozása. Az EWUng.-ban a latin eredetű szavakat dolgozta ki. A TESz. és az EWUng. készítése a szerzőktől sok önfeláldozást kívánt, s az egyéni érvényesülésről való lemondással járt. Hexendorf Edit vállalta ezt az önfeláldozást. A két szótárban rábízott feladatainak mindig lelkiismeretesen, becsülettel eleget tett. Az Intézetben eltöltött utolsó éveiben — még nyugdíjba vonulása után is jó darabig — az Akadémiai Nagyszótár munkálatait vezette. A Nyelvtudományi Intézetből való megválása után, 1993-ban — több neves művész közreműködésével — alapítványt kezdeményezett Mensáros László tiszteletére, emlékének ápolására és az ő szellemiségét képviselő fiatal művészek támogatására. Életének utolsó éveit az alapítvány ügyeinek intézésével töltötte el. Nagy kár, hogy munkája eredményét, az alapítvány keretében Mensáros Lászlóról készült, nemrégiben megjelent könyvet már nem vehette kézbe.

Kedves Edit! Emlékedet szeretettel és tisztelettel őrizzük. Nyugodj békében!

S. HÁMORI ANTÓNIA